

Tạp chí GIÁO DỤC & XÃ HỘI

JOURNAL OF EDUCATION AND SOCIETY

NĂM THỨ MƯỜI BỐN

(Bộ mới)

Số 108 (169), Tháng 3/2020

ISSN 1859-3917

HỘI ĐỒNG BIÊN TẬP

TRẦN HỒNG QUÂN (Chủ tịch)

ĐÀO TRỌNG THI

CAO VĂN PHƯỜNG

VŨ DŨNG

BÙI VĂN GA

TRẦN VĂN NHUNG

NGUYỄN MINH THUYẾT

BÙI ANH TUẤN

TRẦN ĐĂNG XUYỀN

TRẦN XUÂN NHĨ

TRẦN QUANG QUÝ

PHẠM MẠNH HÙNG

TRIỆU THẾ HÙNG

PHAN QUANG TRUNG

TRẦN BÁ DUNG

THÁI VĂN LONG

LÊ THỊ HẰNG

TỔNG BIÊN TẬP

ĐOÀN XUÂN TRƯỜNG

PHÓ TỔNG BIÊN TẬP

LÊ KHẮC HOAN

TÒA SOẠN VÀ TRỊ SỰ

P44, Số 4 Trịnh Hoài Đức, phường Cát Linh, quận Đống Đa, Hà Nội

Điện thoại: 024-62946516 Fax: 024-62732689

Email: tapchigiaoduevaxahoi@gmail.com Website: www.giaoduevaxahoi.vn

VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN TẠI TP. HỒ CHÍ MINH

5/103/1Nơ Trang Long, phường 7, quận Bình Thạnh, TP. Hồ Chí Minh

Điện thoại: 028-35513997 Email: trituelkhoan@yahoo.com.vn

TRÌNH BÀY: THÀNH CÔNG

Giấy phép xuất bản số: 14/GP-BVHTT ngày 09/01/2006

Giấy phép cấp lại số: 349/GP-BTTTT ngày 14/03/2011

In tại: Công ty TNHH In Ấn Đa Sắc

Giá: 30.000 đồng

MỤC LỤC - CONTENTS

NGHIÊN CỨU – TRAO ĐỔI – RESEARCH & DISCUSSION

- 3 Đỗ Văn Vinh:** Tư tưởng canh tân giáo dục Việt Nam đầu thế kỷ XX - The ideology of renovating education in Vietnam in the early twentieth century.
- 9 Bùi Hồng Vạn:** Đồi điều về “Đạo Trung dung” của Nho giáo - Some issues on “Trung Dung religion” of Confucianism.
- 13 Hồ Đắc Hải Miên:** Kiểm định chất lượng giáo dục cấp cơ sở giáo dục đại học theo bộ tiêu chuẩn mới (Thông tư 12/2017/TT-BGDĐT) và những vấn đề cần quan tâm - Accreditation at higher educational institutions based on the new standards (The Circular 12/2017/TT-BGDĐT): Some concerned issues.
- 21 Trung Thị Thu Thủy:** Chủ thể văn hóa trong phát triển bền vững vùng Tây Nguyên - góc nhìn từ giáo dục nhà trường phổ thông - Culture subject in sustainable development in the central highlands - the views from education in upper secondary schools.
- 28 Phan Thị Thủy:** Sử dụng phiếu đọc sách trong dạy học đọc hiểu văn bản cho học sinh lớp 4 - Using reading book cards in teaching reading comprehension for students at 4st grade.
- 33 Dương Thị Hương:** Áp dụng dạy học kết hợp từ phương diện xử lý dịch Covid-19 - Applying blended learning from perspective of dealing with COVID-19.
- 36 Đặng Thị Lệ Tâm - Nguyễn Thị Kim Hoa:** Phát triển năng lực giao tiếp cho học sinh lớp 4 qua nội dung dạy học luyện từ và câu - Develop communication capacity for student at 4st grade through the teaching content of practicing words and sentences.
- 42 Nguyễn Thanh Hưng - Đỗ Thị Hà:** Quản lý hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho học sinh ở trường tiểu học - Managing life skills education activities for elementary school students.
- 48 Hoàng Thu Hương - Lê Thị Lan:** Nâng cao chất lượng giảng viên Lý luận chính trị trong bối cảnh mới - Improving the quality of political theory lecturers in the new context.
- 53 Lê Thị Huyền:** Biến đổi của quan hệ sản xuất ở Việt Nam dưới tác động cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 - The changes of production relations in Viet Nam today under the impacts of the Industrial Revolution 4.0.
- 60 Phạm Yến Nhi:** Một số vấn đề pháp lý về hiệu lực của biện pháp bảo lãnh thực hiện nghĩa vụ - Some legal issues about the effectiveness of guarantee measures for implementation of obligations.
- 64 Dương Thị Mỹ Ngọc - Ngô Thị Mai Xuân:** Bảo hộ bí mật kinh doanh trong thời đại công nghiệp 4.0 - Protect trade secrets in the era of Industry 4.0.

- 70 Nguyễn Thành Phương - Cao Thanh Sơn:** Những bất cập trong Luật Khiếu nại năm 2011 - một số trao đổi nhằm hoàn thiện - Shortcomings in the process of implementing the 2011 Law on Complaints - Some suggestions for perfection.
- 75 Trần Văn Miêu - Nguyễn Tuấn Anh:** Tác động của chính sách đến tâm lý và xu hướng di cư của thanh niên nông thôn - Impacts of policy on migration psychology and trends of the rural youth.
- 81 Nguyễn Đắc Tuân - Nguyễn Thị Thịnh:** Giá trị sống đoàn kết của người già Việt Nam hiện nay - The value of solidarity of the elderly in Vietnam today.
- 87 Đỗ Thị Hiện:** Xây dựng hệ sinh thái khởi nghiệp ở Thành phố Hồ Chí Minh hướng đến phát triển bền vững - Developing start-up ecosystem in Ho Chi Minh City toward sustainable development.
- 92 Đỗ Văn Ly:** Một số giải pháp nâng cao hiệu quả khởi sự kinh doanh của sinh viên Trường Cao đẳng Sư phạm Ninh Thuận - Some solutions to improve start-up efficiently of students at Ninh Thuan Pedagogy College.
- 99 Vũ Hương Lan:** Phát triển du lịch cộng đồng ở Sa Pa từ phương diện tiếp cận sinh kế bền vững - Developing community-based tourism in Sapa from the perspective of sustainable livelihoods.
- 104 Nguyễn Thanh Trúc:** Tích hợp kỹ thuật hoạt hóa hành vi với liệu pháp nhận thức hành vi điều trị rối loạn lo âu - Integrating behavioral activation techniques in cognitive-behavioral therapy for anxiety disorders.

THỰC TIỄN GIÁO DỤC - EDUCATION FACTS

- 112 Phạm Mạnh Thắng:** Vận dụng mô hình lớp học đảo ngược trong dạy học môn Giáo dục công dân lớp 11 tại Trường Trung học Thực hành, Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh - Applying “flipped classroom” model in teaching Civic Education at 11th grade at Thuc Hanh High School – Ho Chi Minh City University of Pedagogy.
- 118 Phạm Diệu Hoa - Phạm Hà Phương:** Ứng dụng công nghệ thông tin trong giảng dạy kỹ năng nghe hiểu tiếng Anh tại Học viện Chính trị Công an nhân dân - Applying ICT in teaching English skills at the Political Academy of People’s Public Security.
- 124 Nguyễn Thị Hảo - Nguyễn Kiên Trung:** Vận dụng mô hình CIPO quản lý nâng cao chất lượng đào tạo tại doanh nghiệp cho sinh viên ngành Công nghệ thông tin Trường Đại học Hùng Vương trong cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 - Apply CIPO model into improving training quality at enterprises for students majoring in information technology at Hung Vuong university in the industrial revolution 4.0.
- 130 Đinh Công Viễn Phương:** Liên kết đào tạo giữa trường đại học và doanh nghiệp ở Việt Nam hiện nay - The current situation of training collaboration between universities and businesses in Vietnam today.

GIÁO DỤC NƯỚC NGOÀI - OVERSEAS EDUCATION

- 137 Lê Thị Hương:** Giáo dục con biết yêu sách, ham đọc sách - bài học từ người Do Thái - Teaching children to love books, to be bookish- The lesson from Jews.

BẢO HỘ BÍ MẬT KINH DOANH TRONG THỜI ĐẠI CÔNG NGHIỆP 4.0

DƯƠNG THỊ MỸ NGỌC
NGÔ THỊ MAI XUÂN
Trường Đại học Trà Vinh

Nhận bài ngày 08/02/2020. Sửa chữa xong 15/02/2020. Duyệt đăng 20/02/2020.

Abstract

In this paper, the authors focus on analyzing a number of issues related to the protection of trade secrets in the era of industry 4.0, limitations in current protection based on the provisions of the Intellectual Property law and related laws. Thereby, the article proposes some recommendations to complete, enhance and further develop the protection of trade secret objects of industrial property in the industrial age 4.0.

Keywords: Protection; trade secrets; the era of the Industry 4.0.

1. Đặt vấn đề

Trong giai đoạn hội nhập và tự do hóa nền kinh tế như hiện nay thì trào lưu công nghệ 4.0 đang trở dậy mạnh mẽ và có sức lan tỏa nhanh chóng đến Việt Nam. Hiện nay Việt Nam đã trở thành một trong 20 quốc gia có tốc độ phát triển và ứng dụng Internet cao nhất thế giới với gần 60 triệu người sử dụng thiết bị di động được kết nối với Internet⁽¹⁾. Đây là nền tảng rất lớn giúp nước ta vận dụng cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 vào cải tiến sản xuất, nâng cao hiệu quả kinh doanh, góp phần thúc đẩy tăng trưởng nền kinh tế. Tuy nhiên, sự phát triển vượt bậc của khoa học công nghệ 4.0 cũng đang tồn tại nhiều hạn chế khi người sử dụng các thiết bị điện tử thông minh có thể đối diện với nguy cơ mất an toàn thông tin, đánh mất dữ liệu lớn, đặc biệt là các thông tin thuộc bí mật kinh doanh của một doanh nghiệp. Vì vậy việc bảo hộ bí mật kinh doanh trong thời đại 4.0 thật sự là vấn đề cần được quan tâm, đầu tư đúng mức, nó không chỉ là “tài sản” của doanh nghiệp, chủ thể kinh doanh mà xa hơn còn là sự phát triển của một nền kinh tế và tăng cường hội nhập quốc tế. Trong thời đại công nghiệp 4.0 hiện nay, các bí mật đó có thể có mối liên quan đến các lĩnh vực vật lý, số hóa và sinh học, là thành quả lao động trí tuệ, đầu tư tài chính với sự hỗ trợ của khoa học công nghệ hiện đại hoặc được tạo ra để phục vụ cho cuộc cách mạng công nghiệp lần này. Nó có vai trò quyết định đến sự tồn tại và phát triển bền vững của một doanh nghiệp. Mặt khác, việc áp dụng công nghệ 4.0 như một tất yếu xảy ra khi các dữ liệu, thông tin bí mật đều được chủ sở hữu lưu giữ, bảo mật trên các thiết bị điện tử thông minh và việc sử dụng Internet kết nối vạn vật vào quá trình vận hành sản xuất đã mở ra con đường đánh cắp bí mật kinh doanh mới bằng phương pháp sử dụng công nghệ 4.0. Từ những phân tích trên đã cho chúng ta thấy vấn đề đặt ra là làm sao bảo vệ được bí mật kinh doanh trong thời đại công nghệ 4.0, nhất là các doanh nghiệp, vừa giúp họ tận dụng tối đa tiềm lực khoa học công nghệ để phát triển sản xuất mà vẫn tránh được những rủi ro đánh mất tài sản thông tin trong thời đại mới là một yêu cầu mang tính cấp thiết.

2. Khái quát chung về bí mật kinh doanh và bảo hộ bí mật kinh doanh trong thời đại công nghiệp 4.0

Ở Việt Nam, thuật ngữ “bí mật kinh doanh” bắt đầu được biết đến khi Hiệp định thương mại Việt – Mỹ được ký kết vào năm 2000 để cập đến các khía cạnh thương mại bao gồm hàng hóa, dịch vụ

1) VTV NEWS, *Giải pháp nào bảo mật dữ liệu thông tin trong thời đại công nghệ 4.0?*. Nguồn: <https://vtv.vn/90-phut-de-hieu/giai-phap-nao-bao-mat-du-lieu-thong-tin-trong-thoi-dai-cong-nghe-4-0-20180408130302603.htm>, [10/11/2019].

và sở hữu trí tuệ. Theo Hiệp định này thì Việt Nam phải ban hành luật bảo vệ bí mật kinh doanh chậm nhất là 12 tháng sau khi Hiệp định này có hiệu lực. Do vậy, thuật ngữ bí mật kinh doanh lần đầu tiên được đề cập đến và được ghi nhận tại Khoản 1 Điều 6 Nghị định số 54/2000/NĐ-CP ngày 03/10/2000 của Chính phủ về bảo hộ quyền sở hữu công nghiệp đối với bí mật kinh doanh, chỉ dẫn địa lý, tên thương mại và bảo hộ quyền chống cạnh tranh không lành mạnh liên quan đến sở hữu công nghiệp:

“1. Bí mật kinh doanh được bảo hộ là thành quả đầu tư dưới dạng thông tin có đủ các điều kiện sau đây:

- a) Không phải là hiểu biết thông thường;*
- b) Có khả năng áp dụng trong kinh doanh và khi được sử dụng sẽ tạo cho người nắm giữ thông tin đó có lợi thế hơn so với người không nắm giữ hoặc không sử dụng thông tin đó;*
- c) Được chủ sở hữu bảo mật bằng các biện pháp cần thiết để thông tin đó không bị tiết lộ và không dễ dàng tiếp cận được”.*

Tuy nhiên, đây cũng chỉ là một Nghị định chưa đáp ứng quá trình hội nhập hợp tác quốc tế của Việt Nam nên để khắc phục những thiếu sót, Bộ luật Dân sự 2005 được ban hành đã ghi nhận: *“Đối tượng quyền sở hữu công nghiệp bao gồm sáng chế, kiểu dáng công nghiệp, thiết kế bố trí mạch tích hợp bán dẫn, bí mật kinh doanh, nhãn hiệu, tên thương mại, chỉ dẫn địa lý”*⁽²⁾. Và đặc biệt hơn cả là sự ra đời của Luật Sở hữu trí tuệ 2005 được Quốc hội khóa XI, kỳ họp thứ 8 thông qua ngày 29/11/2005, có hiệu lực từ ngày 01/7/2006 và được Quốc hội khóa XII sửa đổi, bổ sung tại kỳ họp thứ 5 thông qua ngày 19/6/2009 và gần đây nhất là được Quốc hội khóa XIV sửa đổi, bổ sung một số điều, thông qua tại kỳ họp thứ 7 ngày 14/6/2019 có hiệu lực kể từ ngày 01 tháng 11 năm 2019 đánh dấu bước phát triển của pháp luật chuyên ngành Sở hữu trí tuệ Việt Nam. Dù Luật Sở hữu trí tuệ Việt Nam đã được sửa đổi, bổ sung năm 2019 thế nhưng khái niệm về bí mật kinh doanh vẫn được giữ nguyên *“là thông tin thu được từ hoạt động đầu tư tài chính, trí tuệ, chưa được bộc lộ và có khả năng sử dụng trong kinh doanh”*⁽³⁾. Theo định nghĩa này để một thông tin trở thành bí mật kinh doanh thì nó phải là kết quả của quá trình đầu tư tài chính, đầu tư trí tuệ để nghiên cứu, sáng tạo thể hiện qua tri thức, thông tin; chưa được bộc lộ đến mức những người khác có thể dễ dàng có được; và có khả năng sử dụng vào quá trình sản xuất kinh doanh của doanh nghiệp.

Cách mạng công nghiệp 4.0 được hình thành dựa trên nền tảng của cuộc cách mạng số; đặc biệt là việc sử dụng phổ biến Internet. Việc ra đời của trí thông minh nhân tạo đã giúp tạo ra mạng các đối tượng thông minh, cùng với việc quản lý quá trình độc lập hình thành tính năng mới cho hệ thống sản xuất. Không dừng lại ở việc con người tác động vào máy móc thiết bị để tạo ra sản phẩm mà sản xuất công nghiệp còn là việc sản phẩm tiếp xúc với máy móc thiết bị và giúp máy móc thiết bị biết là nó cần phải làm gì để hoàn thành sản phẩm. Cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 không chỉ là những công nghệ cao, có khả năng kết nối và tạo ra một mạng lưới trao đổi thông tin giữa tất cả mọi vật mà phạm vi của nó rộng hơn rất nhiều. Hơn nữa, quy mô và tốc độ phát triển là điều chưa từng có trong lịch sử, những làn sóng mới trong tất cả các lĩnh vực trải rộng từ trình tự gen đến công nghệ nano, từ công nghệ tái tạo đến máy tính lượng tử và phát triển vượt trội theo cấp số nhân. Cùng với đó là việc kết hợp các công nghệ mới này để áp dụng chúng vào các ngành vật lý, số hóa và sinh học đã tác động mạnh mẽ và toàn diện đến thế giới đương đại làm nên sự khác biệt của cuộc cách mạng công nghiệp lần này so với các cuộc cách mạng công nghiệp trước đây.

Bí mật kinh doanh trong thời đại cách mạng công nghiệp 4.0 (gọi chung là bí mật kinh doanh 4.0) được xác định là những thông tin thu được từ hoạt động đầu tư tài chính, trí tuệ, chưa được bộc lộ, có khả năng sử dụng trên thực tế và có mối liên quan đến các lĩnh vực vật lý, số hóa và sinh học nhằm tạo những lợi thế nhất định cho chủ sở hữu trong kinh doanh. Diễn hình về bí mật kinh

2) Khoản 1, Điều 750, Bộ luật Dân sự 2005.

3) Khoản 23, Điều 4, Luật Sở hữu trí tuệ năm 2005 sửa đổi, bổ sung năm 2019.

doanh phục vụ cho cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 như bí quyết để sản xuất ra những con rô bốt có khả năng làm việc hiệu quả, tiết kiệm năng lượng với giá cả phải chăng hay những phương pháp bán hàng online hiệu quả mang về lợi nhuận cao cho doanh nghiệp. Đó cũng có thể là những thông tin kín về việc phát minh ra các phần mềm, các chương trình máy tính do ứng dụng thành tựu của cuộc cách mạng 4.0 hoặc được tạo ra để phục vụ cuộc cách mạng này. Mặt khác, những bí mật kinh doanh của tổ chức, cá nhân được vận hành làm việc hoặc được kết nối bảo mật với các hệ thống IoT, loS, AI,... cũng được xem là một dạng của bí mật kinh doanh trong cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư.

3. Thực trạng bảo hộ bí mật kinh doanh trong thời đại công nghiệp 4.0

Hòa cùng sự phát triển của nền kinh tế thế giới, cùng với đó là làn sóng du nhập mạnh mẽ của cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 vào Việt Nam đã mang đến cho nước ta một cuộc lột xác thật sự về khoa học, công nghệ với hàng loạt các ứng dụng tiện ích trong các hoạt động kinh doanh của doanh nghiệp. Tuy nhiên, cũng tiềm ẩn nhiều rủi ro trong vấn đề an toàn thông tin và xâm phạm sở hữu trí tuệ. Đây cũng là mặt trái của công nghệ trong kinh doanh khi bị kẻ xấu lợi dụng để thực hiện âm mưu đánh cắp "tài sản bí mật" của doanh nghiệp. Điều này càng khiến cho tình hình xâm phạm bí mật kinh doanh càng trở nên khó lường, có thể bị tấn công bất ngờ gây thiệt hại lớn trên tầm vĩ mô.

Dự liệu được những hành vi xâm phạm nên từ khi ra đời, Luật Sở hữu trí tuệ Việt Nam đã có những quy định về hành vi bị coi là xâm phạm bí mật kinh doanh, bao gồm: (a) tiếp cận, thu thập thông tin thuộc bí mật kinh doanh bằng cách chống lại các biện pháp bảo mật của người kiểm soát hợp pháp bí mật kinh doanh⁽⁴⁾ đó; (b) bộc lộ, sử dụng thông tin thuộc bí mật kinh doanh mà không được phép của chủ sở hữu bí mật kinh doanh đó; (c) vi phạm hợp đồng bảo mật hoặc lừa gạt, xui khiến, mua chuộc, ép buộc, dụ dỗ, lợi dụng lòng tin của người có nghĩa vụ bảo mật nhằm tiếp cận, thu thập hoặc làm bộc lộ bí mật kinh doanh; (d) tiếp cận, thu thập thông tin thuộc bí mật kinh doanh của người nộp đơn theo thủ tục xin cấp phép kinh doanh hoặc lưu hành dược phẩm, nông hóa phẩm bằng cách chống lại các biện pháp bảo mật của cơ quan có thẩm quyền; (đ) sử dụng, bộc lộ bí mật kinh doanh dù đã biết hoặc có nghĩa vụ phải biết bí mật kinh doanh đó do người khác thu được một cách bất hợp pháp; (e) không thực hiện nghĩa vụ bảo mật dữ liệu thử nghiệm liên quan đến dược phẩm, sản phẩm hóa nông⁽⁵⁾. Tuy vậy, Luật Sở hữu trí tuệ của chúng ta dường như đang già đi khi chưa bắt kịp được với xu hướng phát triển của giới trẻ khoa học công nghệ. Điều đó được thể hiện rõ nhất khi Luật quy định hành vi tiếp cận, chống lại các biện pháp bảo mật của người kiểm soát hợp pháp bí mật kinh doanh được coi là xâm phạm bí mật kinh doanh nhưng đổi lại nếu tin tặc từng bước tiếp cận, thu thập thông tin được cho là bí mật kinh doanh bằng cách tấn công vào các lỗ hổng bảo mật thì lại không được xem là xâm phạm bí mật ấy theo Luật Sở hữu trí tuệ. Trong khi đó, tình hình xâm phạm bí mật kinh doanh thông qua các lỗ hổng bảo mật có trên các thiết bị điện tử, hệ thống máy vi tính đang hiện hữu và gia tăng từng ngày, gây thiệt hại nặng nề cho các doanh nghiệp.

Điển hình là vào năm 2017, tại một công ty xuất khẩu, toàn bộ hệ thống đã bị nhiễm một loại mã độc tống tiền có tên là WannaCry (một loại mã độc được xếp vào dạng ransomware với ý nghĩa là bắt cóc dữ liệu đòi tiền chuộc). Tin tặc đã triển khai từ xa trong SMBv2⁽⁶⁾ trong Microsoft Windows. Khai thác này có tên là "EternalBlue" đã được làm sẵn trên Internet thông qua Shadowbrokers dump⁽⁷⁾ vào ngày 14/4/2017 và đã được vá bởi Microsoft nhưng đã có rất nhiều doanh nghiệp tiêu dùng Việt Nam chưa cài đặt bản vá này và trở thành nạn nhân của WannaCry. Bằng chứng cho thấy, các tài liệu quan trọng như danh sách khách hàng, hợp đồng xuất khẩu, báo cáo tài chính đều bị

4) Người kiểm soát hợp pháp bí mật kinh doanh bao gồm chủ sở hữu bí mật kinh doanh, người được chuyển giao hợp pháp quyền sử dụng bí mật kinh doanh, người quản lý bí mật kinh doanh.

5) Theo quy định tại Khoản 1 Điều 127 Luật Sở hữu trí tuệ 2005 sửa đổi, bổ sung năm 2019.

6) SMB (Server Message Block) là một giao thức cung cấp giải pháp cho các ứng dụng khách hàng trong máy tính để đọc và ghi các tập tin và yêu cầu các dịch vụ từ các chương trình máy chủ trong một mạng máy tính; SMB phiên bản 2 (SMBv2).

7) Shadowbrokers dump là một nhóm tin tặc xuất hiện lần đầu tiên vào mùa hè năm 2016.

mất. Mặc dù ngay khi hệ thống máy tính bị nhiễm virus, 40 máy tính đã được ngắt kết nối với máy chủ. Tuy nhiên, phương án chấp nhận bồi thường để lấy lại dữ liệu cũng đã được tính đến vì tiền phạt chậm hợp đồng xuất khẩu cũng rất lớn. Đó là chưa tính đến sự giảm sút về uy tín và lòng tin của đối tác, của khách hàng có thể ảnh hưởng rất lớn đến hoạt động kinh doanh thương mại của công ty mà khó đo được bằng tiền. Trao đổi với VTV⁽⁸⁾, đại diện doanh nghiệp này cho biết thêm theo như dự tính, sự cố này sẽ tiếp tục kéo dài. Công ty đã dự trù khoảng 300 triệu đồng để trả tiền chuộc cho hacker nhằm lấy lại dữ liệu gốc. Theo ông Lâm Vũ Bằng, Giám đốc Trung tâm nghiên cứu và phát triển trung tâm CMC InfoSec⁽⁹⁾ cho biết thêm là việc lấy lại dữ liệu mà không trả tiền cho hacker là gần như bất khả thi, vì khi mã hóa dữ liệu từng cái máy một đã có bộ khóa riêng và khi nạn nhân tiến hành trả tiền thì hacker mới cung cấp lại khóa để mở dữ liệu. Các khóa đối với từng nạn nhân là khác nhau⁽¹⁰⁾. Điều đó cho thấy, một công ty có thể đánh mất một công thức tuyệt mật, một kế hoạch tiếp cận thị trường hay những bí mật quan trọng khác, nhưng họ không muốn phải báo cáo các sự cố này để nhận lại những phản ứng dữ dội từ phía khách hàng, các cổ đông và từ thị trường. Các hoạt động truyền thông sau một vụ xâm phạm có thể làm ảnh hưởng đến thương hiệu, giá trị cổ phiếu và những hậu quả không công bố khác⁽¹¹⁾. Rõ ràng, các doanh nghiệp Việt Nam đang tỏ ra yếu thế hơn so với hacker khiến cho chúng đang tung hoành trên không gian mạng nhằm thực hiện hành vi đánh cắp bí mật kinh doanh mà không cần tốn công, tốn sức và khả năng không xác định được danh tính rất cao.

Để khắc phục những thiếu sót đó, Luật An ninh mạng 2018 đã có những điều khoản về hành vi gián điệp mạng, xâm phạm bí mật kinh doanh trên không gian mạng bao gồm: (a) chiếm đoạt, mua bán, thu giữ, cố ý làm lộ thông tin thuộc bí mật kinh doanh ảnh hưởng đến quyền và lợi ích hợp pháp của tổ chức, cá nhân; (b) cố ý xóa, làm hư hỏng, thất lạc, thay đổi thông tin thuộc bí mật kinh doanh được truyền đưa, lưu giữ trên không gian mạng; (c) cố ý thay đổi, hủy bỏ hoặc làm vô hiệu hóa biện pháp kỹ thuật được xây dựng, áp dụng để bảo vệ bí mật kinh doanh; (d) đưa lên không gian mạng những thông tin thuộc bí mật kinh doanh trái với quy định của pháp luật và những hành vi xâm phạm bí mật kinh doanh trên không gian mạng khác⁽¹²⁾. Thêm vào đó, Luật An ninh mạng không cho phép sử dụng không gian mạng, công nghệ thông tin, phương tiện điện tử để vi phạm bản quyền và sở hữu trí tuệ trên không gian mạng⁽¹³⁾.

Hơn nữa, Luật này còn giải thích rõ hành vi tấn công mạng và các hành vi có liên quan đến tấn công mạng bao gồm: (i) phát tán chương trình tin học gây thiệt hại cho mạng viễn thông, mạng Internet, mạng máy tính, hệ thống thông tin, hệ thống xử lý và điều khiển thông tin, cơ sở dữ liệu, phương tiện điện tử; (ii) gây cản trở, rối loạn, làm tê liệt, gián đoạn, ngưng trệ hoạt động, ngăn chặn trái phép việc truyền đưa dữ liệu của mạng viễn thông, mạng Internet, mạng máy tính hệ thống thông tin, hệ thống xử lý và điều khiển thông tin, cơ sở dữ liệu, phương tiện điện tử; (iii) xâm nhập, làm tổn hại, chiếm đoạt dữ liệu được lưu trữ, truyền đưa qua mạng viễn thông, mạng Internet, mạng máy tính, hệ thống thông tin, hệ thống xử lý và điều khiển thông tin, cơ sở dữ liệu, phương tiện điện tử; (iv) xâm nhập, tạo ra hoặc khai thác điểm yếu, lỗ hổng bảo mật và dịch vụ hệ thống để chiếm đoạt thông tin, thu lợi bất chính; (v) sản xuất, mua bán, trao đổi, tặng cho công cụ, thiết bị, phần mềm có tính năng tấn công mạng viễn thông, mạng Internet, mạng máy tính, hệ thống

8) Đài Truyền hình Việt Nam (tên tiếng Anh là Vietnam Television) gọi tắt là VTV, là đài truyền hình quốc gia trực thuộc Chính phủ nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

9) CMC InfoSec là công ty thành viên thuộc Tập đoàn CMC, được thành lập vào tháng 5 năm 2008, chuyên nghiên cứu và phát triển các giải pháp bảo mật, an ninh, an toàn thông tin.

10) Minh Trang, *Doanh nghiệp chuẩn bị 300 triệu đồng “tiền chuộc” dữ liệu bị hacker đánh cắp*. Nguồn: <http://bizlive.vn/loi-dung-so/doanh-nghiep-chuan-bi-300-trieu-dong-tien-chuoc-du-lieu-bi-hacker-danh-cap-2765612.html>, [15/11/2019].

11) Ủy viên Bộ Chính trị – Thủ tướng Chính phủ Nguyễn Xuân Phúc, *(CD 9) – Phần 3: Những mối nguy từ không gian mạng và sự gia tăng ảnh hưởng tới doanh nghiệp*. Nguồn: <https://nguyentuanphuc.org/cd-9-phan-3-nhung-moi-nguy-tu-khong-gian-mang-va-su-gia-tang-anh-huong-toi-doanh-nghiep.html>, [18/11/2019].

12) Theo quy định tại Khoản 1, Điều 17, Luật An ninh mạng 2018.

13) Theo quy định tại điểm b Khoản 1, Điều 17, Luật An ninh mạng 2018.

thông tin, hệ thống xử lý và điều khiển thông tin, cơ sở dữ liệu, phương tiện điện tử để sử dụng vào mục đích trái pháp luật hoặc các hành vi khác gây ảnh hưởng đến hoạt động bình thường của mạng viễn thông, mạng Internet, mạng máy tính, hệ thống thông tin, hệ thống xử lý và điều khiển thông tin, cơ sở dữ liệu, phương tiện điện tử⁽¹⁴⁾. Có thể nói, những quy định của Luật An ninh mạng 2018 về hành vi gián điệp mạng, xâm phạm bí mật kinh doanh trên không gian mạng, hành vi tấn công mạng cũng như là những hành vi sử dụng không gian mạng, công nghệ thông tin, phương tiện điện tử để vi phạm bản quyền và vi phạm về sở hữu trí tuệ được cho là sự điều chỉnh kịp thời của pháp luật Việt Nam, là một sự bổ trợ kịp thời cho Luật Sở hữu trí tuệ để giúp chúng ta nhận diện được những hành vi xâm phạm bí mật kinh doanh trong thời đại công nghệ 4.0 đang phát triển.

Điều này càng cho thấy tình hình xâm phạm bí mật kinh doanh ở Việt Nam liên quan đến khoa học, công nghệ đang ở mức báo động. Những kẻ tấn công đã dùng nhiều cách thức và thủ đoạn tinh vi để lừa đảo, tấn công vào các hệ thống mạng, máy tính, các chuỗi cung ứng phần mềm,... Trong số đó phải kể đến các phần mềm độc hại (hay còn gọi là mã độc) được xác định là chương trình bất kỳ, được bí mật đưa vào một chương trình khác với mục đích làm tổn hại tính bảo mật, tính toàn vẹn và tính sẵn sàng của hệ thống dữ liệu, các ứng dụng hay hệ điều hành của nạn nhân. Phần mềm độc hại đã trở thành mối đe dọa bên ngoài lớn nhất đối với hầu hết các máy chủ, gây thiệt hại lớn, gây khó khăn và chi phí tốn kém trong phục hồi hệ thống, dữ liệu của doanh nghiệp. Các loại phần mềm độc hại thông thường gồm có: 1) Vi rút (Virus) là phần mềm độc hại tự sao chép bằng cách chèn các bản sao của chính nó vào chương trình lưu trữ hoặc các tệp tin dữ liệu. Vi rút thường được kích hoạt thông qua các tương tác của người dùng như mở tệp tin hoặc chạy chương trình. 2) Sâu máy tính (Worms) là một chương trình “đóng gói”, tự sao chép, có khả năng tự kích hoạt mà không cần sự can thiệp của người dùng, được chia thành hai loại: là sâu dịch vụ mạng (Network Service Worms) lợi dụng các lỗ hổng trong dịch vụ mạng để phát tán chính nó và lây nhiễm sang các máy chủ khác và sâu “gửi bưu phẩm” (Mass Mailing Worms) được phân phối bằng cách gửi như tệp tin đính kèm vào email hoặc các tin nhắn. 3) Mã độc Trojan (Trojan Horses) là chương trình được thiết kế để thực hiện một số hành động độc hại ẩn trên máy tính nạn nhân và có khả năng thay thế các tệp tin hiện tại bằng phiên bản độc hại hoặc thêm các tệp độc hại mới cho máy chủ, chúng còn có khả năng ăn cắp mật khẩu và các thông tin nhạy cảm gửi về cho các máy chủ được điều khiển từ xa,...⁽¹⁵⁾.

4. Một số kiến nghị

Cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 đang tạo ra những chuyển biến mạnh mẽ trong đời sống xã hội làm nảy sinh, thay đổi các vấn đề về mặt pháp lý. Trong bối cảnh đó, công tác xây dựng pháp luật và nhất là pháp luật về bảo hộ bí mật kinh doanh sẽ cần phải có những sự điều chỉnh cho phù hợp với hiện tại. Vì những khoảng trống về pháp luật hoặc quy định lỏng lẻo, bất nhất, thiếu khoa học, đặc biệt là trong lĩnh vực sở hữu trí tuệ về bí mật kinh doanh hay các vấn đề về an toàn thông tin trong môi trường số hóa sẽ dẫn dắt tắt đi động lực phát triển của nền kinh tế 4.0 nếu không được can thiệp kịp thời. Do đó, tác giả đã có những kiến nghị nhằm hoàn thiện pháp luật Việt Nam về bảo hộ bí mật kinh doanh trong thời đại công nghiệp 4.0. Đó là sự cần thiết phải thống nhất các quy định có liên quan, sửa đổi những điều khoản về bảo hộ bí mật kinh doanh cho phù hợp với thời đại và việc cần phải xây dựng hành lang pháp lý cho việc định giá bí mật kinh doanh trong giai đoạn hiện nay, cụ thể:

4.1. Về mặt pháp lý

- *Thống nhất các quy định có liên quan*

Điều cần thiết nhất trong giai đoạn hiện nay chính là thống nhất các quy định về xâm phạm bí mật kinh doanh giữa Luật An ninh mạng 2018 và Luật Sở hữu trí tuệ 2005 sửa đổi, bổ sung 2009.

14) Xem Khoản 1, Điều 19, Luật An ninh mạng 2018..

15) Phạm Văn Hùng, Nguyễn Văn Ngoan, *Phòng và chống phần mềm độc hại*. Nguồn: <http://antoanrongtin.vn/Detail.aspx?NewsID=631100cc-84ff-4efa-b31b-2acd3d3823a0&CatID=ad1c6f23-97f0-4f49-bcf1-3400a734cd6c>. [21/11/2019].

Bởi lẽ, Luật An ninh mạng đã quy định cụ thể các hành vi gián điệp mạng, xâm phạm bí mật kinh doanh trên không gian mạng. Nhưng những quy định tiến bộ này lại không được ghi nhận là hành vi xâm phạm bí mật kinh doanh trong Luật Sở hữu trí tuệ. Điều này xuất phát từ việc Luật chuyên ngành Sở hữu trí tuệ Việt Nam được soạn ra từ khá lâu nên chưa bắt kịp được với xu thế phát triển của thời đại. Vì thế, để các quy định được thống nhất thì Luật Sở hữu trí tuệ của chúng ta nên bổ sung các hành vi xâm phạm bí mật kinh doanh mà Luật An ninh mạng đã ghi nhận

- *Sửa đổi pháp luật liên quan đến bảo hộ bí mật kinh doanh phù hợp với thời đại công nghiệp 4.0, cụ thể:*

+ Sửa đổi khái niệm bí mật kinh doanh ở Khoản 23 Điều 4 Luật Sở hữu trí tuệ Việt Nam nên được đổi thành “bí mật kinh doanh là thông tin thể hiện dưới dạng công thức, mẫu hình, cấu trúc sản phẩm, sưu tập các thông tin, chương trình, phương sách, biện pháp, công nghệ hay quy trình, các kết quả nghiên cứu khoa học hoặc các thông tin về các hoạt động sản xuất kinh doanh khác chưa được bộc lộ và có giá trị thương mại”. Sự điều chỉnh này phần nào sẽ giúp cho doanh nghiệp dễ dàng nhận dạng và phân loại bí mật kinh doanh để có chính sách bảo mật phù hợp và giúp cho người dân có thể hình dung được khái niệm mà Điều luật đang nhắc đến.

+ Sửa đổi quy định tại Khoản 2 Điều 84 Luật Sở hữu trí tuệ về điều kiện tạo ra lợi thế của bí mật kinh doanh được bảo hộ. Theo đó, cần sửa đổi quy định tại Khoản 2 Điều 84 thành “*bí mật kinh doanh được bảo hộ phải có giá trị thương mại*”. Sự điều chỉnh này sẽ giúp cho Luật Sở hữu trí tuệ của ta phù hợp hơn với các Hiệp định thương mại quốc tế và hiệu quả hơn trong việc áp dụng vì bản chất của một bí mật mà doanh nghiệp muốn có được khi tạo ra nó chính là “giá trị thương mại” mà nó mang lại cho doanh nghiệp sở hữu.

- *Quy định trách nhiệm pháp lý của bên thứ ba*

Luật Sở hữu trí tuệ hiện hành chỉ tập trung vào mối quan hệ giữa đôi bên (có thể là giữa người lao động với người sử dụng lao động, giữa kẻ đánh cắp bí mật kinh doanh với chủ sở hữu) mà chưa chú trọng đến mối quan hệ pháp lý với bên thứ ba. Do đó, Luật Sở hữu trí tuệ Việt Nam cần có sự điều chỉnh kịp thời thông qua những quy định về hành vi xâm phạm của bên thứ ba và quy định trách nhiệm pháp lý của họ, đồng thời giải thích cụ thể, chi tiết về các trường hợp bên thứ ba “biết hoặc có nghĩa vụ phải biết” về việc bí mật kinh doanh đó có được là hợp pháp hay bất hợp pháp.

- *Xây dựng hành lang pháp lý cho việc định giá bí mật kinh doanh trong thời đại công nghiệp 4.0*

Nhà nước cần ban hành hệ thống các văn bản quy định cụ thể, chi tiết trình tự thủ tục định giá bí mật kinh doanh. Trong đó nêu rõ các công việc, các phương pháp cần được áp dụng cũng như đưa ra các tiêu chuẩn cho việc định giá. Mặt khác, chúng ta cần trao quyền cho một cơ quan nhất định chuyên trách trong lĩnh vực này với nguồn nhân lực được đào tạo chuyên môn để hỗ trợ cho các doanh nghiệp khi cần thiết.

4.2. Về mặt nhận thức

- *Về phía doanh nghiệp*

+ Doanh nghiệp Việt Nam cần thay đổi nhận thức thông qua việc chú trọng bảo hộ bí mật kinh doanh.

+ Doanh nghiệp cần quan tâm đến việc đào tạo, bồi dưỡng kiến thức và kỹ năng về bảo mật các dữ liệu kinh doanh trong thời đại công nghiệp 4.0 cho người lao động.

- *Về phía người lao động*

+ Người lao động phải tuân thủ hợp đồng lao động và nội quy của công ty đang làm việc liên quan đến việc bảo hộ bí mật kinh doanh và gìn giữ đạo đức, tác phong nghề nghiệp.

+ Không ngừng học tập, rèn luyện kiến thức, kỹ năng đảm bảo an toàn bí mật kinh doanh của công ty trong kỷ nguyên công nghệ 4.0 đang diễn ra.

Tiếp theo trang 111

có thể áp dụng từ 8 đến 10 buổi, hoặc thay đổi tùy theo mức độ lo âu và vấn đề của thân chủ, trong đó, cần giữ nguyên chủ đề can thiệp trọng tâm của từng buổi. Đồng thời, cần lưu ý buổi lượng giá ban đầu, lên kế hoạch cụ thể và chi tiết, để lượng giá để thân chủ dễ dàng tham gia.

Trên cơ sở kết quả nghiên cứu, tác giả thấy rằng cần có nghiên cứu sâu, rộng đánh giá hiệu quả can thiệp của việc tích hợp liệu pháp trên trong điều trị từng loại rối loạn lo âu, độ tuổi của đối tượng can thiệp, mở rộng công cụ đánh giá, phối hợp với các phương pháp điều trị khác,...

Tài liệu tham khảo

1. Paul Bennett, “Chương 7: Rối loạn lo âu”, *Tâm lý học dị thường và lâm sàng*, Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn – Đại học Quốc gia Hà Nội, 2003, tr. 144- 158.
2. Lê Thị Minh Tâm, *Tiếp cận Trị liệu nhận thức hành vi: Phối hợp giữa lý thuyết và thực hành áp dụng trong tham vấn tâm lý và hỗ trợ sức khỏe tinh thần*, NXB Thời đại, Hà Nội, 2012.
3. David A. Clark, Aaron T. Beck, *Cognitive Therapy of Anxiety Disorders: Science and Practice*, Guilford Press, 2011, pp. 4-9.
4. Derek R. Hopko, C. W. Lejuez, Sandra D. Hopko, *Behavioral Activation as an Intervention for Coexistent Depressive and Anxiety Symptoms*, *Clinical Case Studies*, Vol. 3 No. 1, US, 2004, pp. 37-46.
5. Derek R. Hopko, Sarah M. C. Robertson, C. W. Lejuez, *Behavioral Activation for Anxiety Disorders*, *The Behavior Analyst Today*, Vol. 7 No. 2, USA, 2006.

BẢO HỘ BÍ MẬT KINH DOANH TRONG THỜI ĐẠI...

Tiếp theo trang 69

4.3. Các biện pháp khác

- *Tăng cường sự quản lý của Nhà nước*

Nhà nước ta cần tăng cường công tác quản lý và chú trọng đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực có trình độ về an ninh thông tin và an toàn bảo mật để đáp ứng yêu cầu đặt ra của thời đại mới. Để làm được điều đó, các cơ quan chức năng có thể cử nhân viên theo học các khóa đào tạo bồi dưỡng kiến thức hoặc tổ chức các cuộc diễn tập phòng chống mã độc trên diện rộng hay hoàn toàn có thể liên kết với các chuyên gia nước ngoài thành lập liên minh, cùng nhau trao đổi và học hỏi kinh nghiệm, kỹ năng xử lý phần mềm độc hại nhằm hỗ trợ doanh nghiệp khi bị tấn công bất ngờ.

- *Ứng dụng thành tựu công nghệ vào việc bảo hộ bí mật kinh doanh trong cuộc cách mạng công nghiệp 4.0*

Trước các nguy cơ tin tặc dùng công nghệ 4.0 với các phần mềm độc hại kết hợp những thủ đoạn tinh vi gây mất an toàn thông tin, đặc biệt là những thông tin mang tính chất bí mật kinh doanh có vai trò quyết định đến sự tồn tại và phát triển của doanh nghiệp thì việc ứng dụng các thành tựu công nghệ vào việc bảo hộ bí mật kinh doanh được cho là giải pháp bảo mật quan trọng và hữu hiệu nhất trong cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư. Cụ thể, việc ứng dụng các phần mềm bảo vệ hoặc các thiết bị hỗ trợ việc bảo mật.

Tài liệu tham khảo

1. Quốc hội, *Luật sở hữu trí tuệ, Luật số 50/2005/QH11 ngày 29/11/2005*.
2. Quốc hội, *Luật sở hữu trí tuệ được sửa đổi, bổ sung bởi Luật số 36/2009/QH12 ngày 19/6/2009 của Quốc hội về sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật sở hữu trí tuệ số 50/2005/QH11*, Hà Nội, 2009.
3. Quốc hội, *Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật kinh doanh bảo hiểm, Luật sở hữu trí tuệ, Luật số 42/2019/QH14 ngày 14/6/2019 có hiệu lực thi hành từ ngày 01/11/2019*.
4. Quốc hội, *Luật An ninh mạng, Luật số 24/2018/QH14 ngày 12/6/2018*.
5. VTV NEWS, *Giải pháp nào bảo mật dữ liệu thông tin trong thời đại công nghệ 4.0?*. Nguồn: <https://vtv.vn/90-phut-de-hieu/giai-phap-nao-bao-mat-du-lieu-thong-tin-trong-thoi-dai-cong-nghe-40-20180408130302603.htm>. [10/11/2019].
6. Minh Trang, *Doanh nghiệp chuẩn bị 300 triệu đồng “tiền chuộc” dữ liệu bị hacker đánh cắp*. Nguồn: <http://bizlive.vn/noi-dung-so/doanh-nghiep-chuan-bi-300-trieu-dong-tien-chuoc-du-lieu-bi-hacker-danh-cap-2765612.html>, [15/11/2019].
7. Ủy viên Bộ Chính trị – Thủ tướng Chính phủ Nguyễn Xuân Phúc, (CĐ 9) – *Phần 3: Những mối nguy từ không gian mạng và sự gia tăng ảnh hưởng tới doanh nghiệp*. Nguồn: <https://nguyensexuanphuc.org/cd-9-phan-3-nhung-moi-nguy-tu-khong-gian-mang-va-su-gia-tang-anh-huong-toi-doanh-nghiep.html>, [18/11/2019].
8. Phạm Văn Hường, Nguyễn Văn Ngoan, *Phòng và chống phần mềm độc hại*. Nguồn: <http://antoanhtongtin.vn/Detail.aspx?NewsID=631100cc-84ff-4efa-b31b-2acd3d3823a0&CatID=ad1c6f23-97f0-4f49-bcf1-3400a734cd6c>. [21/11/2019].